

בעזהש״ת

שיעור בספח"ק
תורת המגיד
פרשת בלק

מפי הגה"ח
דבי אברהם מרדכי אלתר שליט"א

ה' עם לבדד ישכון'

עבודת האדם לזכר עצמו להיות ראוי להשפעת ה' למענו יתברך

וְתַחֲזִיקָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבָה לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים

הפצת גליון תורה זה

לגאולת הכלל והפרט

לאוקמא שכינתא מעפרא

מתוך רחמים מגולים

לקבלת הגליון בדוא"ל ולכל שאלה /
הערה על השיעורים ולענייני הפצה
/או לשאלות נוספות אל מו' הגה"ח
רא"מ אלתר שליט"א בחסידות ודרכי
העבודה

ניתן לשלוח לכתובת המערכת
de422144@gmail.com

או בפקס - 077-3181588

~*~

חדש! ניתן לשמוע את השיעורים
השבועיים גם בקו דברי אמת ואמונה
בשלוחה 3

ארץ ישראל - 5265*
(או 02-5011430)

ארה"ב 9186-329-518

אירופה 84-9004-3303-44

בשלוחה ייעודית זו מופיעים גם שאר
שיעורי הרב שליט"א בספרי פרי הארץ,
תומר דבורה, שער היחוד והאמונה,
ושיעורים נוספים למועדים ונושאים
שונים

~*~

עימוד ועיצוב:
"יאנוהו"

05331.05646

תוכן הענינים

ב	הטעם שהשפעה רוחנית נקראת יניקה
ב	דלות המשפיע גדולה מדלות המקבל
ג	הטעם שאין מלכות בברכות שמונה עשרה
ג	'הן עם לבדד ישכון' - מחמת התענוג מישדאל מתחברים ב' הדלתי"ן
ד	'הקב"ה קראו ליעקב ק-ל' - שמחמתו בא חסד לעולם
ה	מטי ולא מטי
ז	צריך לזכך נפשו בשובל שה' יוכל להשפיע ברצונו להיטיב
ח	'דודי' היא צירוף שם הוי"ה בהיפוך 'הוה"י'
ט	לעתיד יהיה שם יהי"ה במקום שם הוי"ה
ט	בחינת יסוד צדיק טוב הגנוז המוכר ומאחד הכל
יב	ברוך וברכה
יב	ברכות הנהנין וברכות שמונה עשרה

שיעור בתורת המגיד פרשת בלק

'הן עם לבדד ישכון'

עבודת האדם לזכר עצמו להיות ראוי להשפעת ה' למענו יתברך

כך, מה שאין כן לבקבוק יש בראשו כמין דד המצמצם את פתח ההשפעה שתתאים לתינוק, וכאשר התינוק קטן דד הבקבוק קטן וכשגדל דד הבקבוק גדל יותר. וכמו כן בהשפעה הרוחנית, אין הרב יכול לתת את כל עומק ורוחב שכלו לתלמיד, אלא הרב מצמצם את שכלו לרמת שכל התלמיד, ומשפיע לתלמיד כפי רמתו, ולכן השפעה רוחנית נקראת דד. ובלשון המגיד: **והדר נעשה כדי להוריד השפע בהדרגה ולא בבת אחת, שלא יהיה יכול המקבל לקבלו.**

דלות המשפיע גדולה מדלות המקבל

ותיבת דד מורכבת משני דלתין, שדלת הוא מלשון דלות ועניות (שם קד), והמקבל נקרא דל, וגם המשפיע בשעת ההשפעה נקרא דל, מפני שצריך לצמצם את עצמו לרמת התלמיד, והרי זו דלות ושפלות, לכן ההשפעה הרוחנית נקראת בשם דד ב' פעמים דלת. ובלשון המגיד: **כי הנה דד נקרא על ידי שהם שנים דלת אחד המקבל ודלת אחד המשפיע.**

ובתוב (פסחים ק"ז ב) יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק וכו', רחנה כשהעגל יונק מה שצריך לו, אינו בבחינת

הטעם שהשפעה רוחנית נקראת

יניקה

תחילת המאמר אינו מופיע בתורת המגיד בפרשתנו, ומופיע באור תורה ובתורת המגיד (ענייני חפלה): טעם למה בשמונה עשרה אין נזכר מלכות בכל ברכה, בגמרא (ערכות מ) 'אמר רב כל ברכה שאין בה הזכרת השם אינה ברכה, ורבי יוחנן אמר כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה', וצריך ביאור למה בשמונה עשרה לא מוזכר מלכות, 'מלך העולם', וכבר דנו בזה הראשונים (תוס' ומאירי שם, רא"ש שם פ"ו ס"י כג, וכו"מ), פירוש, ברכה שהוא בבחינת המשכה ממטה למעלה שאין בה שם ומלכות אינה ברכה וכו', פירושו על דרך מה שכתוב בזוהר (ת"פ, נ"ב ב) **לית טובו שריה אלא באתר שיש דבר ונוקבא, משפיע ומקבל.**

והנה השפעה רוחנית נקראת בשם יניקה, 'כאשר ישא האומן את היונק' (גמדרג יא), ולכן מקור ההשפעה הרוחנית נקראת דד, כמבואר בספרים הקדושים בענין אלדד ומידד שבשמות שניהם יש אותיות דד, אלדד מימין ומידד משמאל. וטעם הדבר יובן מתינוק שאינו שותה מכוס אלא מבקבוק, כי בכוס ההשפעה בלי צמצום ויכול להיחנק אם ישתה

שכתוב (צ"מ פ, ב) אשה עיניה צרה באורחים,
לצמצם שיובלו לקבלה.

הטעם שאין מלכות בברכות שמונה עשרה

וזו 'כל ברכה שאין בה שם', פירוש
המשכה, 'ומלכות', פירוש צמצום,
'אינה ברכה', שאין יכול לסובלה, וזה
בברכות הנחנין, שהן המשכות מלמעלה
למטה. אבל בשמונה עשרה שהן העלות
ממטה למעלה, ושם אין בחינת צמצום כמו
במשכה מלמעלה למטה, למשל החמה
הזרועה כשהיא באה לשרשה כח הצומח
יגדל ממנה, ושם אינו בחינת צמצום כמה
גרעיין, לכן אינו צריך למלכות, פ' צמצום,
בשמונה עשרה.

'הן עם לבדד ישכון' - מחמת התענוג מישראל מתחברים ב' הדלותי

'הן עם לבדד ישכון' (כג, מד). דד נקרא על
שם ב' דלתי"ן כנוכר במקום אחר (מ"ב, א)
קפ"ג ונתבאר לעיל בזה שהוא משום שדלת
הוא מלשון דלות ושפלות, ולהרחבת הביאור
בזה י"ל, שדלת הוא גם מלשון דלת ופתח,
שהדלת והפתח לעבודת ה' היא מבחינת
מלכות שהיא בבחינת מקבל, והעבודות
השייכים לשכינה, תפלה יראה ואמונה וקבלת
עול, הם הפתחים לעבודת ה'. והדלת כאשר
היא מקבלת בתוכה ו' קטנה היא נהפכת לה',
שכאשר השכינה מתמלאת מההשפעה
העליונה היא נהפכת מד' לה', וכמו כן כאשר

דל"ת, שאין חסרון לו, אבל הפרה היא
בחינת דלית, שחסר לה התענוג שמקבלת
מהמקבל, כי רצונה ותענוגה עוד להשפיע,
רק מחמת חסרון המקבל לקבל יותר היא
מצמצמת תענוגיה ואינה נשפעת ממנה
יותר. ואזי אין זה בבחינת 'דד' ב' פעמים
דלת, דלת של המקבל ודלת של המשפיע,
אלא ד' אחד, שרק המשפיע בבחינת ד', שאין
לו להיכן להביא את השפעתו המצומצמת,
וחסר לו התענוג שמקבל המקבל בהשפעתו.

וזוהו שכתוב בספר הזוהר (מק"י כה, פ"ב)
איהו אביון ואיהי עני, שהמשפיע
בבחינת אביון, ובחינת מלכות המקבלת
בבחינת עני, כמבואר ברש"י (דברים ד טו)
שהאביון דל יותר מהעני, כי אביון הוא לשון
תאוה שתאב לכל דבר, ואביון הוא לשון
חסרון ממש, ורצונו לומר כי בעת שעדיין
לא נודעו העולמות ואינם יכולין לקבל
השפעתו יתברך בשלימות לא נשלמה
תאותו יתברך להשפיע בשלימות, ולכן
נקרא אביון [ובו']. כלומר, המקבל נקרא רק
דל, כי רק בעת ההשפעה היא דל, אבל
כשמתמלא בהשפעה היא כבר אינו דל, מה
שאין כן המשפיע נקרא דל גם לאחר
שמתמלאת ההשפעה, שחסר לו גם לאחר
מכן התענוג שמקבל המקבל בהשפעתו.

וזוהו שאמר 'לית טובו שריה אלא באתר
שיש דכר ונוקבא' וכו', כי אין טוב בא
ונשפע אלא על ידי משפיע ומקבל שהיא
בחינת נוקבא, והוא מדרת צמצום, כמו

פיך ישק' וגו', וזהו מ"ש (שם לו, ט) אלה תולדות יעקב, ואמרו רז"ל (נ"ר פה, ו) שהיה דומה לו, ומה שאירע לזה וכו', נמצא כי כח מה שהוא צדיק יסוד עולם הוא המחבר הכל ומהווה אותם, עכ"ל.

וזהו 'לבדד ישכון' דתיבת 'לבדד' מתחלקת לשני תיבות 'לב' - דד 'ישכון', פירוש בשבילם יש התחברות לשתי בחינות דל"ת, משפיע ומקבל, שבשביל עם ישראל מתחברים ב' הדלת"ן שמשפיע ה' לעולם, והקב"ה שוכן בעולם.

וזהו מה שאמרו רבותינו ז"ל (מגילה יט ב) שהקב"ה קרא ליעקב א-ל, רצונו לומר, כי ההשפעה הבאה מצד החסד הנקרא א-ל, כידוע שלכל מדה יש שם, והשם של מדת החסד הוא א-ל, וההשפעה שמצד החסד היא בשביל התענוג שמקבל מיעקב, כמו שאמרו (ויק"ר לו, ד) בשביל ישראל נברא העולם, ואם עצם בריאת העולם בשביל ישראל, בוודאי ובוודאי שקיום העולם הוא בשביל ישראל, בחינת יעקב ובחינת צדיק דאחיד שמיא וארעא, שבגלל העבודה לחבר שמים וארץ יש תוספת חיות וקיום לעולם בכל עת, וזהו הטעם שעל צדיק נאמר (משלי י ט) 'צדיק יסוד עולם'.

והנה הצירוף האמצעי הוא אל בם וכו', כמבואר בפרק הבונה (שם קד). שיש צירופי אותיות א"ת ב"ש, שמחברים האות הראשונה עם האות האחרונה 'את', וצירוף האות השניה עם האות שלפני האחרונה 'בש',

המשפיע מצליח להשפיע הוא נהפך גם כן מדלת שלו לה', שזהו ה' עילאה, ה' ראשונה של שם הוי"ה, שבבחינת אם המניקה ונותנת לבניה, ועי"ז נשלם שם הוי"ה כמשי"ת להלן.

'הקב"ה קראו ליעקב ק-ל' - שמחתו בא חסד לעולם

ואמרו רבותינו ז"ל (ספ) הברית התיכון זה יעקב, רצונו לומר, שבשביל יש התחברות לאלקות עם העולמות, בשביל התענוג שיקבל מ'ישראל'. 'הברית התיכון בתוך הקרשים מברית מן הקצה אל הקצה' (שמות כו כט), תנא בנס היה עומד (שם לט), שאחר שהקרשים כולן נתונים באדנים לצפון למערב ולדרום היה נותנו ומברית לשלשת הרוחות, ואין לך אומן יכול לעשות כן, ובנס היה נכפף מאליו (שם טז), והוא החזיק את כל המשכן כולו, שכל הבריים האחרים החזיקו רק מעט מכל צד, אבל הוא הברית והחזיק את כל המשכן כולו.

וב' המגיד (מורה המגיד יתרו) על מדת יסוד צדיק, וז"ל: 'שהוא מחבר את הכל, כמו שכתוב (דברי הימים ב' כט, יא) 'כי כל בשמים ובארץ' ומתרגמינן דאחיד בשמיא וארעא, בשמיא, הוא התפארת נקרא יעקב שהוא המחבר ומכריע בין חסד וגבורה, לכך נקרא יעקב בריח התיכון, בריח הוא אותיות חיבור, 'כי יעקב בחר לו י-ה' (מלכים א' ד, ז), וכן 'ויברח יעקב' (דברים יג, יג), הכל הוא לשון חיבור, שהוא המחבר בנשיקין העליונים קדישין. וכן יוסף שהוא מדת הצדיק נאמר בו (בראשית מא, ב) 'ועל

ההפרש בין נגע לענג ששניהם אותם אותיות אבל בצירוף שונה, וההבדל ביניהם הוא מן הקצה אל הקצה, דאין למעלה מענג ואין למטה מנגע. ובעולמנו ניתן להבין היטב כמה נוגע הצירוף הנכון לכל האותיות, כי כיום אם יצרפו איזשהו תוכנת מחשב באופן לא נכון הרי זה יכול להביא לניתוק החשמל במדינה שלימה, וממילא ליצור בעיות קשות אצל חולים וכו', וכל הרכבות והמטוסים והפצצות וכו' יכולים להשתבש מאיזשהו שיבוש קל בצירוף של כמה אותיות. וכמו כן כאשר 'א-ל' מתהפך ל'לא' הרי זה ההיפך מן הקצה אל הקצה שבמקום גילוי נעשה העלם.

ועל כן נקרא דה, שתי בחינות דל"ת, אחד מהמקבל ואחד מהמשפיע, והדלת של המשפיע היינו שמצמצם תענוגו בהשפעתו, ונעשה בחינת דל"ת, שלא נשלם לו תענוגו לסיבת המקבל, זה שהמשפיע מוגבל שרוצה לתת הרבה יותר וצריך לעצור את ההשפעה זהו דלות המשפיע. ונמצא שדלות המשפיע ודלות המקבל הינם הפכים, שדלות המקבל הוא מכך שאין לו, ואילו דלות המשפיע הוא מכך שיש לו הרבה יותר ממה שביכולתו להשפיע, שהמקבל אומר שהדברים הנאמרים הינם מידי גדולים, מידי גבוהים, יותר מידי בשבילו.

מטי ולא מטי

וזה 'מטי לא מטי' (ומ"ב טז ב), ענין מטי ולא מטי נתבאר במ"א (מורה המגיד קדושים)

ומבואר בגמרא שם שיש עוד צירוף שבו מחברים את האות הראשונה עם האות האמצעית 'אל', ואת האות השניה עם האות השניה מן האמצע 'בם' וכו'. ומ"ש המגיד שצירוף אל בן הוא הצירוף האמצעי צ"ב, ובמאור ושמש (פר' ימיו) כ' דהצירוף הראשון ברל"א שערים הוא צירוף אל בם, וצ"ע כוונת רבינו שהוא הצירוף האמצעי, ויש לעיין בזה בפרס רמונים לרמ"ק (שער ל פ"ו), ויתכן שכוונתו שהוא האמצעי בבחינת רל"א שערים פנים ואחור, שהוא צירוף האותיות עם אמצע האותיות.

והצירוף של 'א-ל' זהו בקדושה, וזהו הצורה שה' משפיע לעולם חסד, שם קל שם חסד, אבל באומות הצירוף הוא לחיפך, ו"א-ל" שבישראל נעשה "לא", וזהו 'ובגוים "לא" יתחשב'. צירוף ישר מורה על התגלות וצירוף הפוך מורה על העלם, ואצל הגוים צירוף 'א-ל' שהוא גילו נעשה 'לא' המורה על צמצום והעלם, שבמקום חסד וגילוי נעשה צמצום והעלם.

ההבדל בין הצירופים מביא להבדלים שונים מאד למרות שנשארים אותם האותיות, וכמו שלמדנו לאחרונה בדף היומי (צ"ב טז). שאמר איוב לרשב"ע 'שמה רוח סערה עברה לפניך ונתחלף לך בין איוב לאויב', שינוי של אות אחת ממקומה יכולה להביא לייסורי איוב, הייסורים הגדולים ביותר על פני תבל, שמתו לו כל ילדיו ואיבד את כל רכושו וכו', [אלא שטעה בזה שלא נתחלף לו שום אות, כמבואר בגמרא שם]. ועל דרך

ושמעו אמרה אחת וחזרו לביתם, ועבדו עם האמרה ששמעו כמה חודשים, ורק לאחר מכן באו לשמוע אמרה חדשה, [אבל בדורנו הלוואי שההשפעה תתקבל באדם לחצי שעה, ובכל זאת צריכים לנסות לקבל משהו, לקחת משהו לעבודה, לראות מה ניתן להתקדם בעבודת ה' מההשפעה שמקבלים].

צריך לזכך נפשו בשביל שח' יוכל להשפיע ברצונו להיטיב

ולפי הנתבאר עד כה, הן המקבל והן המשפיע חסרים, המקבל חסר בכך שהוא מוגבל במה שיש לו והינו רוצה לקבל מהמשפיע, איזשהו ידיעה רוחנית וכו', ולעומתו המשפיע חסר בכך שברצונו לתת ולהעניק הרבה יותר ממה שהמקבל יכול לקבל, ויש לו צער מכך שאינו מצליח להשפיע את כל מה שיכול להשפיע. וכשם שבגשמיות, תינוק קטן יכול לקבל בצמצום רב, וככל שגדל מתרגל לאכול יותר, כמו כן עובד ה' בתחילת דרכו מקבל מה' באופן מצומצם, יש לו אחרי המטי את הלא מטי, שאין לו התרוממות והתגלות וכו', וככל שמתקדם בעבודה יכול לקבל יותר ובלי הפסקה.

והנה באופן טבעי ומולד, האדם מחפש את עצמו, וגם כשהוא מנסה לזכך את עצמו עושה הוא את זה בשביל שיוכל לקבל יותר, להתקדם, עד שיתקדם בעבודת ה' כל כך הרבה לדרגות נפלאים הבלתי נודעים ואזי הוא יהיה בעל מדרגה נפלאה ביותר. את

שהוא בא ולא בא, והוא על דרך אור האבוקה דמיקטף אקטופי (פסימס ט), שנקפץ וקופץ תמיד (רע"ט ט), והוא מה שהשפעת השכינה לנבראים הוא תמיד בגבול בין הבנה לאי הבנה, קצת מבינים וקצת לא, קצת מתחברים וקצת לא, וכן הוא בכל השגה רוחנית שבאה ומתגלית ומיד נעלמת ובורחת, והוא בשביל שהמקבל יוכל לקבל את ההשפעה, שלא יהיה יותר מכדי השיעור שביכולתו לקבל, [והוא על דרך תינוק שכאשר בולע מידי הרבה מוציאים לו את הבקבוק שיגמור לבלוע ורק לאחר מכן נותנים לו שוב].

הוא [נ"א: הגם] שבחינת מטי ולא מטי הוא בשתי מדרגות, אף על פי כן גם במדרגה א', הוא בבחינת מטי ולא מטי, בשעה שמקבל התלמיד את השפע הרי זו בבחינת מטי, שמגיע ההשפעה אליו, אך אם יהיה מטי לבד, דהיינו שהגיע למשפיע כל תענוג, דהיינו שישפיע בשלימות בלי צמצום, כל מה שהמשפיע יכול לתת, אז לא יוכל המקבל לקבל, שהמקבל לא יוכל לשאת את זה, וזה הוא בחי' לא מטי [פירוש: אצל המשפיע] בכדי שתזדכך נפשו של המקבל, שתוכל לקבל רוב ההשפעה מאלקותו בביכול, בשביל שהמקבל יזכך את עצמו עוצר המשפיע את ההשפעה. וכן הוא בכל השפעה רוחנית, שכאשר האדם מקבל איזשהו ענין רוחני, אחר כך נעצרת לו ההשפעה, וזאת בשביל שיוזכך את עצמו לקראת ההשפעה הנעלית יותר שתבוא לאחר מכן. ואכן בדורות עברו, חסידים נסעו לרבים

יעו"ש. אבל בדברי המגיד כאן מתאר ענין צער השכינה בעומק יותר, שבכל הקשיים והאסונות ושאר מרעין בישין שיש בעולם בזה גופא גנוז פי כמה וכמה צער השכינה, שהרי דרך הטוב להיטיב וה' רוצה להשפיע ולתת ולהעניק בלי גבול, ואי היכולת לתת זהו צער עמוק הרבה יותר מהצער שאנו חושבים משיגים ויודעים, כמה צער יש במה שיותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, וזהו החשבון שצריך להיות לאדם שבשביל כך הוא מזכך את עצמו שהרבש"ע יוכל להעניק יותר, שיוכל להשלים את רצונו להשפיע בשלימות.

והאמת היא שהרבש"ע לא מוגבל, ואין הקב"ה צריך לבריותיו, ובשביל טבע הטוב להיטיב גם אין הקב"ה צריך בעצם לבריותיו, אלא שהקב"ה מצידו עשה שהוא מיטיב עמנו רק כפי שביכולתנו לקבל מצדנו, ומאחר שכך הוא קבע לעצמו את הסדר אזי שייך לומר שהוא מקבל מהנבראים, וכמ"ש המגיד במ"א (תורת המגיד מהלס קים כג) על הכתוב 'מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו', וז"ל: 'פירוש זה [בחי' זאת] מורה על בחי' נוקבא שהיא מקבלת מדכורא, וזה הדבר פליאה נשגבה בעינינו, איך שייך אצל השי"ת שהוא המשפיע החיות לכל הנבראים שיהיה בבחי' מקבל ג"כ, כמו שכתוב (שם סא, לה) 'תנו עוז לאלהים', ואמרו חז"ל ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים, ומפרש זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בך, פי' השי"ת עשה זאת למען יהיה לנו גילה ושמחה בעבודה

הרגשה זו בא המגיד לשבור, שכל התקדמות זו היא לגרמייהו ממש, האדם עסוק עם עצמו, מה יש מכך שהאדם יגדל ויגדל ויעלה עד שמי שמים, 'כי תגביה כנשר קנך משם אורידך' (יזמיה מט טו).

לבן מדגיש המגיד: וכל זה לא בשביל שלימות נפשו, רק כדי שישלים וכו', האדם צריך לרצות לזכך את עצמו לא בשביל האינטרסים האישיים שלו, שיגדל ויצמח וכו', אלא שיעשה את כל זאת בעבור הרבש"ע, פירוש, שנפשו צמאה שתודרך כל כך שתוכל לקבל רוב ההשפעה - כפי רצונו יתברך להשפיע בשלימות, בשביל שהרבש"ע יוכל לעשות את רצונו להשפיע בשלימות, ויחיה שפל [נ"א: שכל, והיינו הך, כי שכל שאינו שפל אין זה שכל], מקבל תענוג ממנו שעל ידו נשלם ונתמלא רצונו, כי טבע הטוב להטיב. ועל דרך זה פירוש ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים וכו' (מ"ג, ט), כי כשהם טובים וראוים לקבל השפעתו יתברך - הם משפיעים תענוג לו יתברך, מה שאין כן להיפך חס ושלום, אזי הוא מוכרח לצמצם השפעתו ותענוגו ממנו כביכול.

בענין צער השכינה, נתבאר באריכות במ"א (אמת ודעת עמ' י, שיעורי תורת המגיד ויגש) שצריך האדם לחפש בצרות מהו צער השכינה הדומה לצרה, צער השכינה הדומה מתבטא בצער הדומה שישנו לאדם, ולדוגמא בצער שבניתוק בין אבות לבנים יש השתקפות של צער השכינה בין ישראל לאביהם שבשמים,

ומדריגה עליונה המדריגה הנותנת לו, וזהו אימא עילאה מדת הבינה, היא גם כן בחינת דל"ת, מפני שמוכרחת לצמצם תענוגה בנוכר, היא מוכרחת לצמצם את עצמה בשביל שה' תחתונה תוכל לקבל ממנה, והיא מדרגה העליונה שבבחינת דל"ת מקבלת מיו"ד כנודע, וזהו סוד 'דודי'. ודודי מורה על אהבת ה', כי בכך שהשפעתו מצומצמת לפי אופן קבלתו ניכר אהבתו אלינו.

וכל הנוכר נרמז גם כן עם המילוי של האות יו"ד, י' ו' ד, ומלמעלה למטה, י' על שם המשפיע, ו' על שם המשכה שנמשך ממנה ד', דלת אחרונה, וכל זה נרמז באות י' על שם שהמשפיע גם כן בבחינת דל"ת בנוכר. [נ"ל על שם שמצמצם הן בהשפעתו והן בתענוגה ממנה].

ומלמעלה למטה הצירוף הוי"ה, כי הד' נעשה ה' לאחר שבאה המשכה לו כנודע. ומבואר מהאר"י הק', שיש ב' בחינות באות ה', יש אות ה' שנעשית מד' ור' קטנה ויש אות ה' שנעשית מד' וי', וה' ראשונה נעשית מצירוף ד' וי' וה' אחרונה מצירוף ד' וו', כי כל ד' נעשית ה' על ידי הקבלה שמקבלת מהמשפיע שלה, והמשפיע של ד' ראשונה היא אות י' והמשפיע של ד' שניה היא אות ו'. וכאשר מלמטה למעלה פועלים 'דודי', שם הוי"ה בהיפוך, שמצאים ומשתוקקים להשפעה מלמעלה, אזי מקבלים השפעה מלמעלה למטה, שם הוי"ה כסדרו, ונמשך משם הוי"ה שהיה הוה ויהיה המשכה וחיות חדשים, והויות רוחניות.

שלנו שמקבל תענוג מאתנו, לכן מצמצם את עצמו כדיכול להיות בחי' מקבל'. עכ"ד.

'דודי' היא צירוף שם הוי"ה בהיפוך 'הוה' י'

וצירוף כזה נקרא 'דודי', [נ"א הוה"י] מלמטה למעלה, זהו מה שהרבש"ע נקרא 'דודי' בהרבה מקומות, 'קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים' וגו' (שי' הסיים נ"א) ושאר הפסוקים בשיר השירים, והוא אותו ענין של שם הוי"ה בהיפוך, כי האות דלת האחרונה נהפכת לאות ה"א אחרונה כאשר מקבלת את ההשפעה מאות ו', והאות ד' העליונה נהפכת לה' ראשונה כאשר מקבלת ההשפעה מאות י', וזהו צירוף 'דודי' ו'הוה"י' מלמטה למעלה, שהמדריגה התחתונה נק' דל"ת, שהיא בחי' דל"ת, שמדת המלכות דלה וחסרה, ומחפשת לקבל מאות ו', ונמשך לה שפע דרך ו', אות ו' מורה על המשכה, ו' מוסיף' היינו שמוסיף ונותן תוספת השפעה, ובקדושת לוי מבואר שגם צורת אות ו' מורה על המשכה מלמעלה למטה, שהיא עולה עד לשמים ומשם מורידה את ההשפעה למטה, וכאן מבואר דבר נוסף הרמז באות ו' - שהיא בהדרגה שיוכל לקבל, והיא מרומז בכך שהאות ו' נמצאת במין צמצום בשוה מאות ה' ושאר אותיות שהינם רחבים ויש להם ב' רגלים, [למעט אות נ' פשוטה, ואכ"מ לבאר ענין אות נ' פשוטה], והרי זה לצמצום כפי ערך המקבל, כדד בקבוק התינוק שמצמצם לפי יכולת קבלתו,

ועוד, עד 'אשר לא אוכל לעבור כי גאו המים' (יחזקאל מז ט), ואפילו ספינות גדולות לא יוכלו לעבור שם כדכתיב (ישעיה לג כז) 'וצי אדיר לא יעברנו', וכמובן שדברים אלו יתקיימו כפשוטו בגשמיות ממש, אבל יש בזה גם תוכן פנימי, שיצא שפע מיוחד מקודש הקדשים ויחולל מהפכה בכל העולם.

ומקשה המגיד, שמו 'הים הקדמוני' מורה שכל המימות נמשכין ממנו, שהוא הקדמון לכל המימות הנמשכים ממנו, ואם כן למה לו למים, מה ים הקדמוני צריך לתוספת של המים חיים מהמעין שייצא מבית קודשי הקדשים.

ולפי הנזכר יהיה פירוש, ש'הים הקדמוני', רצונו לומר שכל המימות נמשכין ממנו, מקבל תענוג כביכול כשיש לו בית קיבול השפעתו, שכיום 'הים איננו מלא' כי אינו יכול לקבל את כל השפעתו, אבל לעתיד לבוא כשיתמלא מכל השפעתו אזי יהיה לו תענוג, וזה 'יצאו מים חיים', פירוש שחיי חיים מתפרנסים כביכול, על דרך 'ישראל מפרנסים לאביהם שבשמים וכו'. 'חציים אל הים', פירוש, שמקבל תענוג במה שיזדכבו המקבלים ויבולים לקבל רוב ההשפעה כנוצר.

בחינת יסוד צדיק טוב הגנוז המוחבר ומאחד הכל

והנה לפי זה כל דבר [כלול] מב' בחינות דבר ונוקבא, ובוודאי צריך דבר אחד

לעתיד יהיה שם יהי"ה במקום שם הוי"ה

והנה לעתיד לבוא, שיזדכבו העולמות ויוכלו לקבל רוב ההשפעה, בלא ההדרגה כלל, אז לא יהיה אחר ה' ראשונה ו' שמורה על ההמשכה, כי אם יהיה אחר ה' גם כן יו"ד כמו שהוא לפניו, על כן כתיב (זכריה יד ט) 'ביום ההוא יהיה ה' אחד', ובספרים הקדושים כתבו הטעם, שכיום הגילוי לעולמות הוא על ידי צמצום, ולכן הוא על ידי אות ו', וכנ"ל שאות ו' מורה על המשכת מצומצמת, אבל לעתיד לבוא שהעולם יהיה מוכשר לגילוי אלקות, ומלאה הארץ דעה את ה' (ישעיה יא ט), וכבר לא יהיה צער השכינה כי השכינה תוכל להניק למקבלים בשלימות, אזי יהיה הגילוי בהרחבה ובשלימות, שלא יהיה נצרך לצמצם ולהעלים ההשפעה, אזי יהיה הגילוי מאות י', ובמקום שם הוי"ה יהיה שם יהי"ה. וגם הבקשה וההשתוקקות לעתיד לבוא, ה'צפית לישועה', צריך להיות לא עבור שלימות המקבלים, שנתפטר מכל צער ויגון, קץ וסוף לכל צרותנו, אלא עבור שכבר יתקיים ו'היה ה' למלך על כל הארץ', שכבר יתגלה 'ביום ההוא יהיה ה' אחד', שה' יוכל להשפיע כרצונו בלי הגבלות המקבלים.

כתיב (זכריה יד ט) 'ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים וגו' חציים אל הים הקדמוני', וכמבואר בחז"ל (יומא עז, ירושלמי שקלים פ"ו ט"ז) שמעין ייצא מבית קדשי הקדשים, בתחילה דומה לקרני חגבים, ומתרחב עוד

מדבר זה לדבר אחר, והוא 'את צנועים חכמה'. כח היולי, נתבאר עניינו במ"א (פרי האלק קוטה, ונשיעור [ג] טס), כמבואר בראשונים (ראש"ד הקדמה לספר יצירה, ועוד) שהוא דבר עדין מאד, ועליו נאמר (בראשית 6 ב) 'בראשית ברא אלקים', שהוא המאמר הראשון שממנו נבעו כל הט' מאמרים האחרים, והוא כח מסוים שלפני צורת החומר, והיא נקודה הבסיסית שממנו מתפשט החומר, והוא ממוצע בין המקור לחומר, ושייך בדרך כלל לכתר, ועליו נאמר 'החכמה מאין תמצא', שהחכמה יונקת ממדת הכתר ביטול זה. ועל ידי זה מחברת בין ההפכים, שכשם שחכם יכול לעשות שלום בין אויבים, על ידי שמוצא ותופס את הנקודה שיכולה לחבר ביניהם, כמו כן החיבור בין אש ומים הוא על ידי בחינת החכמה שעושה שלום, על ידי שמוצאת את 'נקודת הלב' המחברת ביניהם, ונקודה זו היא הביטול לרבש"ע, שרק על ידי החיפוש וביקוש הביטול לרבש"ע לחבר את ההפכים הגדולים ביותר, החכמה מוצאת את כח היולי שהיא שורש כל דבר והנקודה המחברת בין הדברים.

וכבר נתבאר בהרחבה בתורת המגיד (פרי מקץ ונשיעור טס) שייכות מדת היסוד למדת החכמה, וכמו שמצינו שיוסף הצדיק חיבר בין כל השבטים, ולכן 'ויקראו לפניו אברך' (בראשית מא מג) 'אב "בחכמה" ורך בשנים' (בר"ר 5 א), וכמבואר בכתבי האר"י (מטע שער 3 ח"ב פ"ה) שיש כח בבחינת היסוד לעלות עד הדעת ולהמשיך משם עד לתתא, וזהו מה

המחברם כנודע, שעל ידו מתקשרים כל העולמות, והוא נקרא טוב, כנודע. והכח המאחד ומחובר הוא בחינת צדיק, מדת היסוד 'דאחיד שמיא וארעא' ומחבר מעלה ומטה, וכנ"ל בתחילת המאמר שזהו ענין 'ברית התיכון', לחבר את רצון המשפיע עם רצון המקבל, לחבר שם הוי"ה עם בחינת 'דודי', כשם שנאמר במשה רבינו 'וישב משה את דברי העם אל ה' (שמות יט ט), ודרכו ה' השפיע לכלל ישראל,

ואיתא בספרא דצניעותא [בספר הוזהר]
(זח"ב קטו 3) **כי הט' בעצמה מבונה**

בשם צדיק, כי 'טוביה גנוז בגויה' (זח"ב א ג ב), בזוהר שם מבאר איך כל האותיות עלו לפני ה' יתברך שיברא בהם העולם, וכאשר עלתה אות ט' אמר לה הקב"ה שלא יברא בה העולם כי הטוב שבה סתום וצפון בתוכה, והיינו שבחינת אות ט' היא טוב, וטוב זה היא טוב הגנוז. **על כן כתיב במשה (שמות 3) 'כי טוב הוא ותצפנהו'**, כי טוב הוא צפון וגנוז, וכמו כן כתיב בו 'ויסתר משה פניו' (שם ג ו) **כי לאו אורחיה להתגלות, וכמו כן כשקין אור פני משה כתיב (שם לד ג) 'ויתן על פניו מסוה'.**

וכתיב (משלי יא, 3) 'ואת צנועים חכמה', שהחכמה צנועה ומוסתרת וחבויה, **כי החכמה מחברת ב' דברים, ישנם דברים הפוכים זה מזה, אש ומים הם הפכים, משפיע ומקבל הפוכים זה מזה, וכל הבריאה מלאה בפרטים הפוכים זה מזה, והכח לחבר ביניהם הוא על ידי מדת החכמה, והוא ההיולי כנודע, ועל ידו נעשה השתנות**

רוחני, אין צמיחה בלי זריעה, לולא החורף האדמה חרוכה ויבשה בקיץ, המהפך ממהות גשמית למהות רוחנית נעשית בהצנעת הגרעין באדמה.

ועל בן הצדיק המקשר ב' דברים נקרא על שם מ', שטוביה גנוז בנזיה, ומקבלת מהוא"ו שהיא המשכה בנוכר, שהאות ו' זהו צורת ההמשכה לעולם, [כי גם במדה זו צריך להיות חכמה והיא נמשכת מהמוח (הדגים ארוכים ורפסס ולא"מ)], והוא"ו מקבל מהב' נקודה בהיכליה, נתבאר בפרי הארץ שכל האותיות תחילת כתיבתם באות י', שהיא כנקודה המתרחבת לכל מיני מקומות, ונקודה בהיכליה היינו האות ב' עם נקודה בתוכה, שכאשר הב' מקבלת מהי' זהו נקודה בהיכליה, שיש בה נקודת המשפיע בה.

ועל בן הצירוף הוא 'טוב' מתתא לעילא, ובהיות שם בפני עצמו מעילא לתתא נק' בשם ב"ט (צ"ט^א), שמן בא"ת ב"ש הוא ב"ט, והוא שם קדוש, ובברכת החודש בכוננת מי שעשה ניסים ר"ת שמן שבא"ת ב"ש ב"ט, והוא ר"ת 'בזרועו יקבץ טלאים' (ישעיה מ"א), וכמו כן שמן עשוי מכתישת זיתים רבים, שבמשך החיים מעת חטא אדם הראשון מתפזרים כל מיני ניצוצות קדושה, וכל פעם שאוספים ומלקטים נפזרים, נעשה משוב שם זה, והו' נהפך ל' כנ"ל בענין ששם

שצדיקים גדולים יכולים לרדת להתעסק עם האנשים הכי שפלים הנמצאים בתחתית המדרגה, ובד בבד הינם עולם למקומות הכי גבוהים, כי יסוד וחכמה שייכים זה לזה, וביכולת מדת היסוד צדיק לחבר מעלה ומטה.

ולכך בשרוצים לזרוע גרעין, ורוצים שישתנה מהויותו, מצניעין אותו ומכניסים אותו בקרקע, כדי שיוכל לבוא אל היולי שהיא חכמה בנוכר, וכן"ל שעל כח היולי נאמר 'זאת צנועים חכמה'. וממנו נלמד יסוד נפלא לעבודת ה', נתאר לעצמנו אדם שאינו יודע שעל ידי הזריעה צומח, ובימות החורף שהימים קצרים וחושך ואפילה בעולם, מצווה עליו אדם חכם בתחילת החורף שישמע לעצתו וייטול הגרעינים שיש לו ויקברם באדמה, [בפרט אם זה בשני רעב], ונדמה לו שמתים הגרעינים ונקברים תחת האדמה, וחושב לעצמו שעשה את שטות חייו, שלקח גרעינים שהיה יכול לאוכלם והמיתם, וכל החורף בקושי יש לו מה לאכול. אולם לאחר מכן באים ימי הקיץ והימים ארוכים ומאירים, ואזי הכול פורח ומלבלב. וכן הוא ממש ברוחניות, שבאמת האדם אינו רואה כשזורע בעת הניסיונות, בשעת חושך ואפילה, אולם לאחר מכן כשמגיע היום, שמאיר הרבש"ע לאדם, אזי מרגיש האדם שחבל שלא היה עוד רגע של זריעה, מכל זריעה ויגיעה נעשה עוד עץ

א. לכאור' הגהה זו היא טעות סופר, דלא מצאנו בשום מקום ענין כזה, וטעה בשוגג שההיפך משוב היא בוט, אולם האמת שלעילא נעשה משוב שם ב"ט, כמבואר בפנים. [ומכאן נלמד שאין להגיה ספרים בלי לדעת הכוונה].

ברכות הנהנין וברכות שמונה עשרה והנה כל הנזכר שהחשפעה צריכה להיות בהדרגה כפי כח המקבלים, והו כשהמדרגה המקבלת עומדת במקומה, אזי אין ביכולתו לקבל יותר, אבל כשנתעלתה המדרגה התחתונה לשורשה, אזי יכולה לקבל שפע יותר, ויותר מכדי יכולתה לקבל למטה ממקומה. למשל אדם זורע גרעין אחד, ונודע שלא יצמח הגרעין להוציא כמה גרעינים עד שיתבטל מציאותו, צריך להיזהר להעדר, או שם בשרשו יכול לקבל משרשו יותר משמיחת [נ"א: משמחות] מציאותו, ושם בשרשו נעשה גם הוא שורש לכמה גרעינים, בשביל שנתרבך בשורשו, וגם כח הצומח הפצו ורצונו להשפיע תמיד הרבה, אך בהיות הגרעין למטה במציאותו אינו יכול לקבלו, מה שאין כן כשנתעלה לשורשו כנזכר ושם אין צריך כלל להדרגה, כי שם יכול לקבל הרבה יותר משמיחתו ומציאותו.

וכמו כן האדם כאשר הוא מתבטל ומתחבר לשרשו, ואינו עסוק בלפתח את עצמו, אזי מתהפך במהותו ויסודו, וזוכה לדברי תורה פרין ורבין, כגרעין המתבטל בקרקע שזוכה על ידי זה לצמיחה, דכשהגרעינים בקרקע ולא מתבטלים אליה, הרי זה חיסין זרען בקרקע דלא אשורש ששקוט בגמרא בכ"מ (צ"מ נו, מנחות סט). אי הו כמאן דמנחי בכדא, וכמו כן אין דברי תורה פרין ורבין ככהאי גוונא, ורק כאשר האדם מתבטל, והוא קושי גדול, שהגרעין מפסיד את מהותו

הוי"ה מתהפך לשם יהי"ה. והו שכתוב בזוהר (מ"א לו ג) לית טיבו שריא אלא באתר דבר ונוקבא כי הוא המחברם.

ברוך וברכה

ואיתא בספר הזוהר (מ"א קסב ה) איהו ברוך ואיהי ברכה, פי' שהמשפיע נק' ברוך והמקבל נק' ברכה, ברוך עם ו' וברכה עם ה', ושורש ברוך היינו הברכה והמשכה. הגם שנאמר (מלכים ב' ג מה) 'והמלך שלמה ברוך', והרי המלך שלמה הוא מדת המלכות, סיהרא באשלמותא, מלך שהשלום שלו, והו ליה למימר והמלך שלמה ברכה, אפשר משתעי קרא כשנתעלה לשורשה, או מדה זו היא המשפעת, כשמדת המלכות מגיעה לשורש היא נהפכת למשפיעה ונהיית בבחינת דבר. או אפשר, לפי שהיא בחינת דבר לעליונה ממנו, שמקבל תענוג ממנה כמה שמשפיע לה, על דרך יותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק וכו', בגלל שהמקבל מאפשר למשפיע להניק כרצונו נהפך המקבל בקבלתו למשפיע, והוא סוד 'אשת חיל עטרת בעלה', לא זו מחבבה עד שקראה אמי, שבני ישראל נהפכים למשפיעים בכך שנותנים לה' להשפיע להם בתכלית כרצונו. ועל דרך מגיד שיעור שיש לו שיעורים נפלאים ואין לו למי לומר אותם, כאשר תלמידיו מתייגעים בסוגיא ועל ידי זה ביכולתו להשפיע משפיעים לו בזה עצמו, והו 'המלך שלמה ברוך'.

דזמרה, וקבלת עול מלכות שמים בברכות ק"ש ובק"ש, אזי באים לשמונה עשרה למקום אחר לגמרי, [נועכ"פ צריכים לבוא למקום אחר לגמרי], שבשמונה עשרה היא התבטלות המציאות, שהאדם מרומם עצמו לעילא, ושם בשורשו יכול לקבלו שלא תצמצם כל כך, ע"כ אינו צריך להזכיר מלכות עד הסוף מלך עוזר וכו', ולכן אין צריך להזכיר מלכות, שאין לצמצם כפי שהוא מאחר שהוא מחובר לשורש, וחבן.

ומבואר בספה"ק (פרי הארץ פינחס, עמוד ישראל מאורע, שפת אמת ואמתקן מרל"ה) 'באמת מי שזוכה לבא לבחינת התפלה לשפוך שיח נוכח פני ה' - אין תפלתו בוודאי רק לש"ש, ואף הבקשה שצריך לו אינו זוכר כלל, רק הש"י מזמין בפיו לבקש הצריך לו, וז"ש ומה' מענה לשון'. (עכ"ל השפת אמת). ונראה שעומק הדבר הוא, שהצדיקים בשמונה עשרה זוכים להתבטל לרבש"ע כביטול הגרעין בארץ, שאין להם שום מציאות עצמית, ולכן אין יודעים כלל מה לבקש, ורק השם יתברך מזמין בפיו לבקש הצריך לו, דהיינו שכח הצמיחה העליונה פועלת בקרבן.

וזהו ההפרש בין הברכות שבמשך כל היום, שצריך האדם לברך כמה שיותר ברכות, מאה ברכות בכל יום, ואילו בשמונה עשרה אין מוסיפים ברכות, כי הברכות שבכל היום הינם ברכות של המשכת ה' בתוך העולם הגשמי, מה שאין כן בשמונה עשרה מתעלים לעילא, ובשורש אין ענין להוסיף, ומה שהוסיפו ברכת ולמלשינים הוא בשביל

ומתבטל מלהיות גרעין בשעת השרשתו, ומגרעין יפה נעשה העדר, אולם דייקא מזה נעשה הצמיחה, דייקא מיגיעת האדם שנותן מעצמו זהו הפתח שיהיו אצלו דברי תורה פריץ ורביץ.

והנה נודע כי תכלית בריאות העולמות היה לקרוא שמו מלך, אין מלך בלא עם, בשביל תכלית זו היה בריאת העולמות, ומחשבה הקדומה זו הביאה לידי מעשה צמצום בהירות אין סוף כביכול, לפי שאין מלך בלא עם, ו(ע"ס) [על] מדת מלכות בתיב (ישעיהו מד, ו) 'אני ראשון ואני אחרון', שהיא ראשונה שהביאה לידי בריאת עולמות, והיא אחרונה בנודע, והוא ענין סוף מעשה במחשבה תחילה, שתוכנית הבנין הראשונית היא התוצאה הסופית של הבנין שנבנה, לבן בכל הברכות הנהנין שהמשכתן מלמעלה למטה, והדבר בהיותו למטה לא יכול לקבל רוב ההשפעה, על כן צריך להיות צמצום השפעה והתענוג בנוכח, וזהו ענין שם ומלכות הנצרך בכל ברכה, וזה עשה בשביל מדת מלכות שאינה בלא עם, והעם יען היותם למטה לא יוכלו לקבל רוב ההשפעה, על כן צריך צמצום בנוכח, אין יכולים להתעלות למעל מקומם, מה שאין כן בשמונה עשרה אין אומרים מלכות כנ"ל מתחילת המאמר, כי בעמידת שמונה עשרה שהמשכה היא מתתא לעילא, שמונה עשרה היא אחר אמירת הקרבנות שבהם העבודה לשרוף את חלק הבהמי (ע' שיעור מורם המגיד קורט), ואחר השירה לרבש"ע בפסוקי

אנו צריכים להכשיר עצמנו להיות כלי קיבול ראויים להתגלות ה' בתוכנו ובעולם, ואת זה גופא נעשה למענו יתברך, וכלשון המגיד לעיל 'שנפשו צמאה שתזדכך כל כך שתוכל לקבל רוב ההשפעה - כפי רצונו יתברך להשפיע בשלימות', שרצונו להניק ולהשפיע הרבה יותר מהגשתנו, ויזכנו ה' שיתגלה כבר בקרוב בעולמנו, ויתקיים הכתוב 'והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד'.

להכרית את הקוצים המונעים הייחוד, [ומישך שייכא לענין י"ב י"ג, שהרי יש י"ב ברכות אמצעיות, ונוסף ברכה י"ג ולמלשינים (ע' ענין י"ב י"ג נאמנו ודעה, ונשיעור חורם המגיד מקץ, ועוד)].

*

'הן עם לבדד ישכון', כיום גם בגשמיות אנו בבחינת 'הן עם לבדד ישכון', מזכירים לנו את ענין 'לבדד ישכון' שנרגיש זאת, ואכן

